

Warszawa, dnia 10 kwietnia 2006 r.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Wiceprezes

Piotr Kownacki

P/05/025

KAP-41008-15/05

Pani Zyta Gilowska

Wiceprezes Rady Ministrów

Minister Finansów

Stanowisko Pani Premier,

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w okresie od 31 stycznia do 24 marca 2005 r. kontrolę wykonania budżetu państwa w 2005 r. w części 97 – Przychody i rozchody związane z prefinansowaniem zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 7 kwietnia 2006 r. Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Premier niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w części 97 przez Ministerstwo Finansów w zakresie realizacji rozchodów i przychodów. Stwierdzone w toku kontroli uchybienie, dotyczące zaewidencjonowania kwoty 238.741 zł, jako spłaty zadłużenia z tytułu prefinansowania, bez ustalenia, czy faktycznie dotyczy ona ww. spłaty oraz fakt niewdrożenia do końca roku zintegrowanego systemu ewidencji księgowej, nie miały zasadniczego wpływu na kontrolowaną działalność.

1. Przychody części 97 zaplanowane w ustawie budżetowej na 2005 r. w wysokości 4.778.696,0 tys. zł zostały zrealizowane w kwocie 6.221.216,0 tys. zł (130,2% planu). Źródłem przychodów były zwroty udzielonych pożyczek na prefinansowanie. Zwroty pożyczek udzielonych jednostkom sektora finansów publicznych dokonywane są z

¹ Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 ze zm.

rachunków programowych Instytucji Zarządzających lub Pośredniczących, po zrefundowaniu przez Komisję Europejską poniesionych wydatków. Rozliczenie pożyczek udzielonych agencjom płatniczym następuje po wpłynięciu środków z *Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnych „Sekcja Gwarancji”*, na rachunek bankowy do obsługi tych środków, prowadzony przez Ministra Finansów.

Rozchody części 97 zostały zaplanowane w ustawie budżetowej na 2005 r. w wysokości 7.585.376,0 tys. zł. Zgodnie z art. 44 ust. 2 ustawy budżetowej na 2005 r.², Minister Finansów na wniosek instytucji zarządzających programami operacyjnymi, dokonał przesunięć polegających na zwiększeniu planu rozchodów w ramach *Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR)* o kwotę 200.000,0 tys. zł i *SPO Rozwój Zasobów Ludzkich (RZL)* o kwotę 76.000,0 tys. zł oraz zmniejszeniu rozchodów w pięciu programach operacyjnych³ na łączną kwotę 276.000,0 tys. zł.

Rozchody zostały zrealizowane w kwocie 6.636.008,0 tys. zł⁴, co stanowiło 87,5% planu. Niewykonanie planu rozchodów wynikało z niższego niż planowano pierwotnie, zapotrzebowania instytucji zarządzających programami operacyjnymi na środki na prefinansowanie (np. w ramach *SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich* w ogóle nie uruchomiono środków na prefinansowanie zadań). Wynikało to z opóźnień w realizacji zadań współfinansowanych z funduszy strukturalnych.

W strukturze zrealizowanych przychodów największy udział miały przychody związane z realizacją zadań *Wspólnej Polityki Rolnej i Rybackiej (WPRiR)* i *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)* - 5.762.558,0 tys. zł (92,6%) oraz ZPORR - 421.300,0 tys. zł (6,8%).

W strukturze rozchodów na prefinansowanie największy udział miały rozchody związane z realizacją zadań WPRiR i PROW - 4.436.485,0 tys. zł (66,9%), ZPORR - 1.361.080,0 tys. zł (20,5%) i SPO RZL - 672.636,0 tys. zł (10,1%).

2. Zgodnie z art. 30k ustawy z 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych⁵ umowę pożyczki na prefinansowanie z państwową jednostką budżetową, państwową osobą prawną działającą w formie agencji lub agencją płatniczą zawiera Minister Finansów. Minister zarządzający danym programem operacyjnym może zlecić Bankowi Gospodarstwa

² Ustawa budżetowa z dnia 22 grudnia 2004 r. - Dz. U. Nr 278, poz. 2755.

³ Zmniejszenia dotyczyły: SPO *Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw* - 100.000,0 tys. zł, PO *Transport* - 100.000,0 tys. zł, SPO *Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb* - 30.000 tys. zł, SPO *Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwoju Obszarów Wiejskich* - 20.000,0 tys. zł i PO *Pomoc Techniczna* - 26.000,0 tys. zł.

⁴ Po uwzględnieniu zwrotów w wysokości 6.075,4 tys. zł dokonanych przez pożyczkobiorców z tytułu niewykorzystanych pożyczek na prefinansowanie.

⁵ Obecnie art. 213 ustawy o finansach publicznych z dnia 30 czerwca 2005 r., Dz. U. Nr 249, poz. 2104.

Krajowego zawieranie umów pożyczek z pozostałymi jednostkami sektora finansów publicznych.

W 2005 r. BGK zawarł 1073 umowy pożyczek na prefinansowanie na łączną kwotę 5.445.626,5 tys. zł. Bank złożył w 2005 r. zapotrzebowanie na środki do obsługi umów zawartych w latach 2004-2005 w łącznej wysokości 2.298.283,1 tys. zł. Minister Finansów, po analizie stanu środków pozostających w dyspozycji BGK przekazał Bankowi 1.399.610,9 tys. zł, co w ocenie NIK świadczy o rzetelnym wykonywaniu przez Ministerstwo Finansów, kontroli nad działaniami podejmowanymi przez Bank w związku z realizacją zadań zleconych umową. Do końca 2005 r. Bank przekazał pożyczkobiorcom 1.292.216,5 tys. zł (92,3% środków otrzymanych).

Minister Finansów zawarł w 2005 r. 54 umowy pożyczek na prefinansowanie zadań w ramach Programów Operacyjnych na ogólną kwotę 1.835.020,9 tys. zł. Na realizację umów zawartych przez Ministra Finansów w 2004 r. i 2005 r. przekazano 805.987,6 tys. zł. Szczegółowym badaniem objęto 28 umów na łączną kwotę 1.534.496,6 tys. zł, tj. 83,4% ogólnej kwoty umów. Objęte badaniem umowy były zawarte w imieniu Ministra Finansów przez upoważnioną osobę, a uruchamianie kolejnych transz pożyczki przebiegało zgodnie z postanowieniami tych umów, na podstawie zleceń przelewu przygotowywanych przez Departament Instytucji Płatniczej i przekazywanych do Departamentu Budżetu Państwa.

W związku z prefinansowaniem zadań realizowanych w ramach *Wspólnej Polityki Rolnej i Rybackiej* Minister Finansów ustanowił w 2004 r. Agencję Rynku Rolnego (ARR) i Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) agencjami płatniczymi. Z Agencjami zostały zawarte umowy (odpowiednio: 22 i 24 grudnia 2004 r.), na mocy których Minister Finansów udzielił im w 2005 r. pożyczki ze środków z budżetu państwa na prefinansowanie zadań w ramach WPRiR. Limit pożyczek w ww. umowach określono dla ARR – 1.391.536,0 tys. zł i dla ARiMR – 3.637.840,0 tys. zł, łącznie 5.029.376,0 tys. zł. Agencjom tym, zgodnie ze złożonymi przez nie zapotrzebowaniami, przekazano odpowiednio: 1.203.617,3 tys. zł i 3.232.867,6 tys. zł. Ponadto ustalono, że w 2005 r. agencje płatnicze odzyskały od beneficjentów 206,7 tys. zł nienależnie zrealizowanych płatności (wraz z odsetkami). Odzyskane kwoty na bieżąco pomniejszały zapotrzebowania agencji płatniczych na środki finansowe.

3. Po kontroli wykonania budżetu państwa za 2004 r. w części 97, NIK wnioskowała o zweryfikowanie wysokości kosztów wynagrodzenia BGK z tytułu wykonywanych czynności oraz o wprowadzenie do umowy z ww. Bankiem szczegółowych uregulowań

odnoszących się do wyliczenia należnego mu wynagrodzenia. W ocenie NIK wniosek ten został zrealizowany. W Ministerstwie Finansów został powołany *Zespół do spraw ustalenia zryczałtowanego wynagrodzenia dla BGK w 2005 r.*, który ustalił wysokość wynagrodzenia na 223.357,07 zł miesięcznie, co zostało ujęte w aneksie do umowy z BGK. W 2005 r. Ministerstwo Finansów wypłaciło BGK wynagrodzenie za wykonane czynności w wysokości 3.095.323,84 zł, w tym 415.039 zł za listopad i grudzień 2004 r. Źródłem sfinansowania wynagrodzenia BGK były środki z rezerwy celowej budżetu państwa (pozycja 10).

NIK wnioskowała również o jak najszybsze wprowadzenie zasad rachunkowości oraz planu kont dla obsługi części 97 budżetu państwa. W odpowiedzi na powyższe wystąpienie, Minister Finansów podał, że przewidywane jest kompleksowe wprowadzenie systemu księgowego dla bankowej obsługi budżetu państwa. Realizacja tego wniosku nie została zakończona, do końca 2005 r. trwało testowanie informatycznego systemu obsługi budżetu państwa. Ustalono, że ewidencja przychodów i rozchodów budżetu państwa w 2005 r. w części 97, prowadzona była, analogicznie jak w 2004 r., za pomocą komputerowego rejestru dokumentów bankowych, co było niezgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z 18 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych⁶.

4. W wyniku kontroli ustalono, że MGİP dokonało w 2005 r. wpłaty na rachunek przychodów i rozchodów budżetu państwa, kwoty 238.741 zł. Departament Instytucji Płatniczej (DIP) w październiku 2005 r. poinformował Departament Budżetu Państwa (DBP), że ww. kwota nie stanowi spłaty żadnej z pożyczek na prefinansowanie obsługiwanych przez DIP. Pomimo to została ona zaewidencjonowana jako taka spłata, a DIP w listopadzie 2005 r. potwierdził prawidłowość takiej ewidencji. W ocenie NIK, DIP nie zachował należytej staranności potwierdzając prawidłowość ewidencji prowadzonej przez DBP. Do zakończenia czynności kontrolnych NIK, DIP nie ustalił tytułu wpłaty dokonanej przez MGİP (pomimo wyjaśniania tej kwestii w MGİP), a tym samym prawidłowości jej zaewidencjonowania jako przychód cz. 97.

Przedstawiając powyższe ustalenia Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o NIK wnosi o:

1. Jak najszybsze wprowadzenie zasad rachunkowości oraz planu kont dla obsługi części 97 budżetu państwa.

⁶ Dz. U. Nr 153, poz. 1752 ze zm.

2. Wyjaśnienie, czy wpłata dokonana w 2005 r. przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy w kwocie 238.741 zł stanowi spłatę pożyczki na prefinansowanie i czy w związku z tym powinna być zaewidencjonowana jako przychody cz. 97 budżetu państwa.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Premier w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Premier prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadeśłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium NIK.

Łpuz wypry szecimbu

Plm m.